

„Az önkéntes tevékenységre az élet minden területén szükség van”

Interjú dr. Latorcai Csaba helyettes államtitkárral

Az Európai Unió a közelmúltban több tematikus évet is meghirdetett, így a Kultúrák közötti párbeszéd, az Esélyegyenlőség, majd a Szegénység és diszkrimináció elleni küzdelem évét. 2011 az Önkéntesség Európai Éve. Az önkéntességnek a mai világban nagyon nagy jelentősége van.

– *Hogyan fogadtuk mi, magyarok az önkéntesség növelésére való felhívást?*

– Rendkívül jól. Magyarországon 2005-ben készült felmérés arról, hogy mennyire terjedt el az önkéntesség. Nagyon szép eredményt hozott. Kiderítette, hogy nálunk a felnőtt lakosság mintegy 40%-a végez kisebb-nagyobb rendszerességgel valamifajta önkéntes tevékenységet. Ez az Unióban igen magas aránynak számít. Miközben sokszor arra panaszkodunk, hogy hazánk az Európai Unió átlagában a tagországok között hátul kullog, e területen élen járunk. Úgy tapasztaljuk, hogy a többi tagállam az önkéntesség elterjesztése, de az idei európai év hazai rendezvényei és eseményei kapcsán is mintaként tekint Magyarországra.

– *Az egyik szomszéd felszalad a harmadikra segíteni, és bevásárol az ott élő idősebb lakótársának, aki nem tud lemenni a közértbe – ez nagyon jó, de szerencsére régóta így működik. Most azért nyilvánvalóan többről van szó, s vannak prioritások is. Úgy gondolom: az „Önkéntesként a változásért!” szlogen ennek inkább a társadalmi vetületét helyezi előtérbe.*

– Az önkéntesség, hogyha a közgazdaság nyelvére fordítjuk le, jól mérhető mutató. A közgazdászok mérik is: egy fejlett demokratikus országban, átlagosan a bruttó hazai termék (GDP) két százalékát önkéntes munkával állítják elő. Az önkéntesség tehát gazdaságilag is jelentős. És igen! Társadalmilag is. Az önkéntességnek több szintje van. Az első szint az – amit ön is említett –, hogy segíték, figyelem a szomszédomat, nyitott szemmel járok és ezzel olyan habitust szerzek, ami nyitottá tesz a tágabb környezetem és a közösségem számára is. Ezen felül van az úgynevezett szervezett önkéntesség. Ezt a közéleti önkéntes tevékenységről szóló törvény szabályozza. (Barátság, 2011/2. szám – a szerk.) Amennyiben valaki formalizált közérdekű önkéntes tevékenységet folytat, akkor van egy fogadószervezete, amely regisztrálja magát, s utána szerződést köt az illetővel. Ebben rögzítik, hogy milyen időben, milyen jellegű

tevékenységet végez majd az önkéntes, miként járul hozzá a szervezet, a közösség munkájához.

– *Melyek azok a területek, amelyeken különösen fontos és jelentős az önkéntes munka?*

– A szociális ellátásban, a kultúrában, a sportban, az ifjúsági életben, a környezetvédelemben. Nézzük a sportot! Kiemelt rendezvény volt például a Szegeden nemrég befejeződött Kajak-kenu Síkvízi Világbajnokság. Szinte minden munkát önkéntes szervezetek végeztek. Nagyon jelentős terület a környezetvédelem is. Az év legkomolyabb és legkiemeltebb rendezvénye volt a májusi „TeSzedd! Takarítsuk ki Magyarországot!” akció. A programon több mint százezren vettek részt, akik szemetet gyűjtöttek, takarítottak. Valóban tisztább lett az ország. Nem csak az volt a cél, hogy most akkor egyszer takarítsuk ki Magyarországot, hanem – ahogy az önkéntesség egészében – a tudatformálás is, hiszen azok, akik összeszedték a piszkot és szemetet, a jövőben nagy valószínűséggel jobban vigyáznak majd a környezetükre.

– *Szociális területen talán a legmélyebbek a gyökerek.*

– Igen, elsősorban a szociális otthonokban, a családsegítő, gyermekjóléti központokban, az idősgondozói hálózatban tevékenykednek az önkéntesek. Ez azért is fontos, mert a hivatalos intézmények már eleve nagyon jelentős mértékben számolnak velük. A hálózat a fizetett alkalmazottakon túl nagyon sok önkéntest foglalkoztat. Ők a közösség szemei, jelzik, hová, mire kell a nagyobb figyelem. Az ilyen jelzőrendszer önkéntesek nélkül nem is működhet, hiszen ők tudnak szólni, ha bajba került a szomszédjuk, vagy ellátásra szorul valamelyik ismerősük. Nagyon sokszor ugyanis az érintettek, akiknek igazán

szükségük lenne a segítségre, nincsenek abban a helyzetben, hogy jelezzenek. Tehát már a megelőzésben kulcsszerepük van az önkénteseknek. Minden megyében létrehoztunk úgynevezett Információs Pontokat, s megyénként működik egy-egy olyan civil szervezet is, amelyik az évvel kapcsolatos eseményeket koordinálja, szervezi és népszerűsíti a rendezvényeket, így járulva hozzá az önkéntesség társadalmi elismertségéhez. Magyarországon június első hét napja minden évben az önkéntesek hete. Idén különböző mintaprojekteket indítottunk és mutattunk be. Korábban pályázatot írtunk ki erre, amelyre négyszázötven projekt-terv érkezett. Közülük hatvanhatot támogatott a kormány. Több száz ezer forint jutott egy-egy szervezetnek, így segítettek ezeknek a mintaprojekteknek a megvalósítását. Az volt a célunk, hogy a lehető legtöbb helyszínen, minél színesebb eseményekkel, rendezvényekkel, programokkal, alkalmakkal váljon nyilvánvalóvá: az önkéntes tevékenységre az élet minden területén szükség van.

– *Mondana konkrét példát?*

– Szívesen. Az egyik júniusi kiemelt projektünk, a Székesfehérvári Cigány Kisebbségi Önkormányzat nyertes pályázatának és kezdeményezésének megvalósítása volt. A lakókörnyezetüket tették rendbe és szépítették önkéntes munkával. Ehhez az anyagköltségek fedezetét kérték, tehát az állam a szükséges anyagokat és szerszámokat biztosította. Az egyik kedvenc projektünk ez, mert többszörösen is rendkívül fontos tartalmakat hordoz: szociálist, de településfejlesztést is! Egyébként szinte mindegyik kiemelt projektünk így járunk el: ahol önkéntes van, a munkát ők végzik, a szükséges anyagot pedig mi biztosítjuk.

– *A civil szervezetek és közösségek életében az év olyan változást is hozhat, hogy felismerik saját erejüket, sőt a jelentőségüket is. Kiderülhet számukra, hogy ezt is tudjuk, meg arra is jók vagyunk. A civil társadalom életében ez is fontos lehet.*

– Mindenféleképpen lényegesnek tartjuk, hogy az Önkéntesség Európai Évében megerősödjenek a civilek. Még az idén az Országgyűlés elé kerül a civil szervezeteket érintő új törvénytervezet, amely hatékonyabb szabályozással kívánja segíteni a munkájukat. Egy szervezet annyira erős, amennyire szükség van rá. Hogyan lehet ezt leginkább kifejezni? Hát azazal, hogy mennyien tesznek és dolgoznak a kitzűzött célokért, az eseményeiket, rendezvényeiket hányan segítik, akár további olyan önkéntesek, akik nem is tagjai a szervezetnek. A nyilvántartott önkéntesség tekintetében egyébként Magyarországon alapvetően a városok járnak élen, és ez az önkéntesek szociológiai helyzetéből adódik. Az önkénteseknek ugyanis két nagy csoportja van. Egyrészt általában azok a nők, akik felnevelték már a gyermekeiket, akik már önállósodtak. Ők az így felszabadult idejüket szeretnék a közösség javára fordítani. Másrészt az

ezredfordulón megjelent egy újabb csoport is: a húszas éveik közepén járó, fiatal egyedülálló – általában férfiak –, akik szakképzettséggel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, kikerültek az egyetemről, jó elméleti tudással rendelkeznek. Ők azért választják az önkéntességet, hogy megmérettessék, kipróbálják magukat, új tudás-készségeket szerezzenek, s a meglévő elméleti tudásukat a gyakorlatban elmélyítsék. Itt is megmutatkozik tehát a kölcsönhatás az önkéntességben: miközben én a közösség javát szolgálom, új képességekre, készségekre teszek szert, és ezáltal magamat is fejlesztem. Készült egy felmérés május végén, melynek kapcsán számomra a legmeglepőbb az volt, hogy Magyarországon az év első felében 20% felett volt az új önkéntesek száma.

– *Néztem az őszi programokat, s láttam, hogy van országos Roadshow is.*

– Valóban, Veszprémben, Egerben, Szombathelyen, Kecskeméten, Diósgyőrben, Békéscsabán, Szegeden – hogy csak néhány állomását említsem. Magyarország ugyanis nem csupán Budapestből áll! Azt szeretnénk, hogy mindenki ott találja meg és végezze a számára leginkább hasznos tevékenységet, ahol él. A Roadshow állomásai helyi fesztiválokhoz, ifjúsági programokhoz, ünnepekhez kapcsolódnak, így több embert tudunk elérni. Ha valaki önkénteskedni szeretne, mondjuk Szegeden, az nem fog felutazni ezért Budapestre. Az volt a cél, hogy minden megyében mutassuk meg az ottani kezdeményezéseket, hogy a helyieknek mindjárt legyen lehetőségük a saját környezetükben bekapcsolódni a képzettségüknek, érdeklődésüknek megfelelő területeken. Ez a roadshow célja, ennek megfelelően egy kamionnal járjuk az országot. Próbáljuk a fiatalokat aktivizálni, és bemutatni a megyében működő szervezeteket, amelyek önkénteseket foglalkoztatnak, vagy nyitottak az önkéntesek fogadására. Bemutatkoznak és játékos, interaktív, kreatív formában ismertetik a lehetőségeket. Márton-napkor, novemberben, Szentendrén egy újbor fesztivállal és libatorral zárul a rendezvénysorozat.

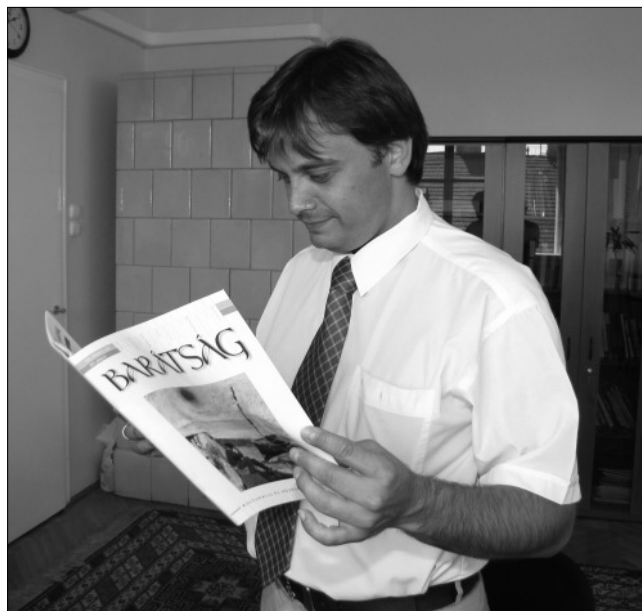
– *Láttam egy bemutató filmet Snétberger Ferenc gitár-művész mesterkurzusáról a Balatonon. A gyerekek szeme ragyogott, és öröm volt látni, ahogy a mesterük foglalkozott velük. Szerintem példaértékű, feltétlen megisméltendő kezdeményezés a tehetséges fiatalok megtalálására és szakmai fejlődésük elősegítésére.*

– Mi is azonnal felismertük az ebben rejlő értéket. Amint látszott, hogy képesek menedzselni és végigvinni az elgondolást, több mint százmillió forinttal támogattuk a tábort. Ha látjuk, hogy elindul egy jó kezdeményezés, és a szervezők megtették az első lépést, tehát nem csak ötletek vannak, hanem valós munka, azonnal támogatjuk a hasonló projekteket. Igazából Snétberger találta ki a tábor felépítését, és távolból irányította, mentorálta a megvalósulást (*a művész Berlinben él – a szerk.*). A sziszifuszi munkát már nem ő végezte, hanem volt mellette egy csapat.

Ez a lényeg! Volt mellette egy csapat, és így tudták megcsinálni. Snétberger ezt többször el is mondta. Tető alá hoztak egy hatalmas épületet is. Azt, hogy időben elkészüljön, ő aligha tudta volna menedzselni, de az nem is egy gitárművész dolga, más szakmai készségeket igényel.

– *A fiatalokat tehát sikerült megszólítani?*

– Igen, és ez volt az egyik célunk. De van még egy másik célcsoportunk is, a fiatal nyugdíjas önkéntesek. Azok, akik befejezik aktív pályafutásukat, de tele vannak életenergiával, rengeteg tapasztalattal és szeretnének továbbra is társadalmilag hasznos, aktív életet élni. Tanítottam humán erőforrás menedzsmentet főiskolán. Ott is mindig elmondtam, hogy a nyugdíjas kort épp úgy meg kell tervezni, mint az aktív élet pályát, mert különben jön a jellegzetes hiba: nyugdíjba megy valaki, megkérdezik tőle – mondjuk két hónappal korábban –, hogy mit fog csinálni. Tele vagyok tervekkel – feleli – elmegyek a telekre, rendbe szedem végre, rengeteg könyvet szeretnék elolvasni, stb.! Két hónap alatt kiolvassa a könyveket, rendbe rakja már az első nyáron a kertet és aztán körbenéz, s egyszer csak nem tud mit csinálni, nem találja azt a közösséget, azt a közeget, ahol tovább tevékenykedhet. Ilyen szempontból szerintem nagyon szerencsés az Európai Uniónak a tematikus évek sorrendje: 2010 a szegénység elleni küzdelemé volt, 2011 az önkéntességé, 2012-re pedig már meghirdették az *Aktív Idősödés Európai Évét*. Így az egész egy szép ívet ír le, zseniálisan kapcsolódik egymáshoz és az önkéntességhez is.

Bajtai László felvételei

December 5-én, az önkéntesség nemzetközi napján, az önkéntesség évének lezárásaként ünnepélyes rendezvény keretében mutatjuk majd be a lakosságunk azokat a jó gyakorlatokat és kezdeményezéseket, melyeket a leginkább innovatívnak vagy hasznosnak találtunk az év során. Egyben értékelni is fogjuk a teljes évet, a legjobb három eseményt pedig külön jutalmazzuk.

– *Köszönöm az interjút!*

Mayer Éva

A román és szerb két tannyelvű oktatási intézmények tanévnyitója Battonyán

Latorcai Csaba, a KIM nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára mondott tanévnyitó ünnepi beszédet Battonyán, a román és szerb általános iskolák tanévnyitóján. A Román Általános Iskolában szeptember 1-én, 13.00 órakor volt az ünnepi tanévnyitó, melyen részt vett Kraszlán István, a NEFMI Nemzetiségi Osztályának vezetője és Kreszta Traján, az Országos Román Önkormányzat elnöke is. Ezt követően a Battonyai Két Tannyelvű Szerb Általános Iskola és Óvodában, Latorcai Csaba és Kraszlán István, valamint Alexov Lyubomir, az Országos Szerb Önkormányzat elnöke nyitották meg a 2011/2012-es tanévet.

Mint ismeretes, az év elején kormányzati közreműködéssel mindenki számára előnyös megállapodás született a battonyai Román Általános Iskola és Óvoda valamint a Szerb Általános Iskola és Óvoda működésével kapcsolatban. Dr. Latorcai Csaba 2011. február 16-án tárgyalást folytatott Battonya polgármesterével és a településen műkö-

dő két oktatási intézmény vezetőivel. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára szülői és helyi kisebbségi vezetők megkeresései után kezdeményezte az egyeztetést a település és az intézmények vezetőivel. A két tannyelvű oktatási intézmények megmaradása érdekében dr. Latorcai Csaba konzultált a szerb és a román országos kisebbségi önkormányzat vezetőivel és mindkét iskola-óvoda esetében olyan kompromisszumos javaslat született, amelynek értelmében nem a település önkormányzata, hanem a két országos kisebbségi önkormányzat lett a fenntartója a Békés megyei város nemzetiségi óvodáinak és iskoláinak. Ezt az elképzelést támogatta Battonya polgármestere és képviselőtestülete is, így egy mindenki számára előnyös megállapodás született. Így mindkét két tannyelvű oktatási intézmény már az országos kisebbségi önkormányzatuk fenntartásában kezdi meg működését a 2011/2012-es tanévtől.